

***Atlanti*, 26(2016), 1 i 2.**

Međunarodni institut arhivskih znanosti Trst / Maribor (IIAS) tradicionalno obilježava međunarodni arhivski dan stručno-znanstvenom konferencijom, koja se u trajanju od dva dana održava u Trstu u Italiji. Međunarodni arhivski dan, 26. po redu, održan je 24. i 26. listopada 2016. godine. Radovi s istoimene konferencije objavljeni su u časopisu *Atlanti* br. 26, svezak 1 i 2. Glavni urednici časopisa su Petar Pavel Klasinc i Grazia Tatò, UDC je 930.251, a ISSN 1318-0134. Na početku časopisa uobičajeno se publicira riječ izdavača, izvješće o prethodnom skupu, a na kraju podatci o autorima i upute suradnicima.

Konferencija je bila posvećena dvjema temama: zaštiti podataka i korištenju gradiva.

Radovi koji se bave zaštitom podataka objavljeni su u prvom svesku na 209 stranica. Prvi je rad Petra Pavela Klasinca (Slovenija), jednog od glavnih urednika časopisa i direktora Instituta, posvećen arhivima kao čuvarima istine koji se nalaze između potrebe za zaštitom podataka i potrebe za korištenjem gradiva. Autorova je teza kako su arhivi do nedavno čuvali gradivo za koje su drugi odlučivali je li riječ o memoriji naroda i država. Uloga se arhiva danas mijenja i arhivi i arhivisti trebaju preuzeti ulogu tragača za dokumentima koji otkrivaju istinu i vrednovati ih kao arhivsko gradivo. Grazia Tatò (Italija) piše o arhivima u oblaku (Clouds). Ispravna pohrana arhivskog gradiva oduvijek uključuje i pitanje pouzdanosti podataka, što je još naglašenije u digitalnom svijetu. Navodi načela talijanskog arhivskog zakonodavstva, koja se uvode već od 60-ih godina prošlog stoljeća, kada se počelo raspravljati o zaštiti osobnih podataka, pravu na zaborav, osjetljivim podacima i pravu na pristup informacijama. Javna uprava izdala je regulative o zaštiti i dostupnosti digitalnog gradiva, ali su privatni arhivi relativno ugroženi zbog nepravilne pohrane podataka i lakoće kojom ih se povjerava *web*-u. Miroslav Novak (Slovenija) posvetio je svoj rad klasičnoj i novoj paradigmi zaštite osjetljivih podataka u arhivima. Njih se do sada štiti kontroliranjem dostupnosti i korištenja. Nova paradigma nadograđuje tradicionalnu i pokriva zaštitu osjetljivih podataka u cijelom segmentu arhivskih metapodataka, što je kompleksni stručni zadatak koji se mora konstantno primjenjivati u svim postupcima i procedurama arhivske ustanove. Cristina Bianchi (Švicarska) piše o arhivima „ukradenog“ djetinjstva, konačno otvorenom gradivu, ako ono još postoji. Švicarska je oko 100.000 djece iz siromašnih i disfunkcionalnih obitelji, u razdoblju od 1800. do 1980., nasilno smještala u domove ili kod udomitelja. Kantonski arhivi to su gradivo centralizirali i poslužilo je za financijsku kompenzaciju patnji još uvijek živih žrtava, čija je sudbina često negativna. Korisnici i pretraživanje arhivskih baza podataka tema su rada Zdenke Semlič Rajh (Slovenija). Za razliku od tradicionalnih, papirnih, obavijesnih pomagala, današnji korisnici baza podataka moraju se osloniti na sebe. Prvo istraživanje korisnika arhivskih informacijskih sustava u Sloveniji provedeno je 2014. godine i

ukazalo je na neke od zabluda arhiva. Andrei Rybakou (Bjelorusija) prezentira objavljivanje arhivskih dokumenata i arhivsku znanost. Predstavljena je zakonska regulativa izdavačke djelatnosti te važni dosezi bjeloruskih arhivista na tom području. Naglašena je uloga arhivske znanosti u razvoju pristupa objavi gradiva. Eléonore Alquier (Francuska) predstavlja upravljanje podacima u Francuskom nacionalnom audiovizualnom institutu (INA), koji od 1974. pohranjuje audiovizualnu baštinu. Elena Romanova (Rusija) piše o regulativi pristupa osobnim podacima u arhivima, problemima, trendovima i izazovima. Arhivisti se susreću s problemima kod balansa između zadovoljenja prava na pristup informacijama i prava na zaštitu osobnih podataka. Snežana Pejović (Crna Gora) elaborira ulogu i dužnost arhiviste u lancu društvene odgovornosti zaštite tajnih i osobnih podataka na primjeru Crne Gore. Kinga Majewska (Poljska) govori o promjenama u politici dostupnosti gradiva Instituta narodnog sjećanja u doba otvorene javne uprave i u kontekstu zaštite osobnih i osjetljivih podataka, pri čemu se Institut uspješno prilagođava uputama i smjernicama Međunarodnog arhivskog vijeća. Antonio Monteduro (Italija) ukratko prikazuje nove regulative Europske unije i Republike Italije o zaštiti podataka i pravu na pristup informacijama. Aida Škoro Babić (Slovenija), na primjeru vojnih sudova, postavlja pitanje je li uspješna i učinkovita zaštita osobnih podataka mit ili ostvariva zadaća. Siniša Domazet (Bosna i Hercegovina) bavi se pristupom i zaštitom povjerljivog gradiva u Arhivu Bosne i Hercegovine.

Referati druge teme, korištenje gradiva, dani su u drugom svesku časopisa na 303 stranice. Elisabeth Schögggl-Ernst (Austrija) iznosi promjenu profila korisnika u Štajerskom državnom arhivu u zadnja dva desetljeća. Alizata Kouda (Burkina Faso) piše o približavanju arhiva korisnicima. Zadaća arhivista nije samo čuvanje i obrada arhivskog gradiva, nego i omogućavanje njegova korištenja. Jedan od načina približavanja gradiva korisnicima su izložbe. Živana Hedbeli (Hrvatska) daje prilog raspravi o korištenju arhivskog gradiva iskustvom hrvatskih arhiva. Flavio Carbone i Francesca Nemore (Italija) govore o arhivima između korištenja i zaštite privatnosti na primjeru personalnih dokumenata poduzeća, javne uprave i vojske. Dieter Schlenker (Njemačka) elaborira, na primjeru Povijesnog arhiva Europske unije u Firenci, istraživanje višejezičnog i transnacionalnog arhiva. Azem Kožar (Bosna i Hercegovina) iznosi bosanskohercegovačko iskustvo korištenja publicirane arhivske građe. Mikhail Larin (Rusija) piše o arhivima na Internetu i iznosi rezultate projekta izrade informacijskog portala *Arhivi Rusije*. Portal omogućuje pristup gradivu pohranjenom u 85 arhiva. Pétria de Vaal-Senekal (Južnoafrička Republika) na primjeru svoje zemlje predstavlja izazove uredskog poslovanja i njihov utjecaj na korištenje arhivskog gradiva. Christian Kruse (Njemačka) piše o čari originala, izložbama u arhivima na primjeru Bavarskog državnog arhiva. Jonathan Rhys-Lewis (Velika Britanija) piše o pohrani gradiva u financijski teškim vremenima, koja su dovela do razvoja nekoliko alternativnih pristupa u Velikoj Britaniji. Svetlana Perović Ivović (Srbija) obrađuje izazove izlaganja arhivskog gradiva, ulogu konzervatora i uvjete izlaganja u Arhivu Jugoslavije. Izet Šabotić (Bosna i Hercegovina) iznosi bosanskohercegovačko iskustvo važnosti i uloge arhivskog gradiva u

ukupnim rezultatima povijesnih znanosti. Ana-Felicia Diaconu (Rumunjska) iznosi uporabu arhivskog gradiva u Rumunjskoj u pravne svrhe nakon 1989. i utjecaj na rad Nacionalnog arhiva. Jelka Melik i Mateja Jeraj (Slovenija) referiraju se na raznoliku uporabu arhivskog gradiva treće grane državne vlasti – sudstva. Peter J. Scheibner (SAD) prikazuje programsku opremu On-Line Index Book okruga Rockland, koja omogućava javnu uporabu zemljišnih knjiga 18. stoljeća. Jasna Požgan i Ivana Posedi (Hrvatska) bave se značenjem i korištenjem gradiva javne uprave od 1945. do 1952. godine. Marie Ryantová (Češka) govori o arhivskim izložbama – korištenju arhivskog gradiva u Češkoj kao važnom faktoru oblikovanja svijesti o povijesti i sredstvu predstavljanja arhiva javnosti. H. Inci Önal (Turska) arhive promatra kao graditelje civilnog partnerstva. Fokus rada su primjeri uporabe arhivskog gradiva od strane javne uprave. Bruna La Sorda (Italija) predstavlja projekt Državnog arhiva Đenove kao uspješan primjer komunikacije i pravne zaštite arhivskog gradiva u vezi s restauracijom manjeg dijela srednjovjekovne dokumentacije nekadašnje Republike Đenove. Abdulmohsin Said al Hinai (Sultanat Oman) piše o arhivima i njihovoj ulozi u zaštiti nacionalne memorije, pravnoj i znanstvenoj uporabi gradiva na primjeru Nacionalnog arhiva Omana. Magdalena Marosz (Poljska) predstavlja internetski servis *Search in the Archives*, koji otvara nove mogućnosti uporabe arhivskog gradiva. Francis Garaba (Južnoafrička Republika) izvještava o studiji koja je 2014. provedena u knjižnici luteranskog teološkog instituta u vezi s korištenjem javnog arhivskog gradiva i percepciju korisnika o arhivskom gradivu u knjižnici. Josef Hanus i Emília Hanusová (Slovačka) pišu o javnoj uporabi rijetkog arhivskog gradiva i dragocjenih knjižničnih dokumenata. Elena Serrano García (Španjolska) predstavlja projekt diseminacije pisane baštine, arhitektonskih nacrti Banco de España (1858.–2006.). Tim Harris (Velika Britanija) daje primjere dobre prakse londonskog Metropolitanskog arhiva kod korištenja arhivskog gradiva u znanstvene svrhe. Branka Doknić (Srbija) govori o Arhivu Jugoslavije, korištenju arhivskog gradiva u znanstvene svrhe. Bogdan Florin Popovici (Rumunjska) predstavlja projekt Sveučilišta u Bukureštu – Medievalia, čiji je cilj ponuditi nacionalni portal srednjovjekovnih zapisa. Svetlana Usprcova (Makedonija) piše o uporabi arhivskog gradiva u Državnom arhivu Republike Makedonije i izdavačkoj djelatnosti. Omer Zulić (Bosna i Hercegovina) iznosi iskustva Arhiva Tuzlanskog kantona u vezi s utjecajem kulturno-obrazovnih sadržaja na otvorenost i afirmaciju arhiva u društvu.

Živana Hedbeli